

Politični pregled.

Državni zbor. — Gosposka zbornica pričela je svoje novo zasedanje dne 23. t. m. V svoji prvi seji je mej drugim vsprejela tudi poslanske zbornice predlog, da je v Dalmaciji imenovati stalne okrajne šolske nadzornike in je volila posebno komisijo, ki bo pretresavala vladne predloge glede uravnave denarne valute.

V poslanske zbornice seji dne 18. t. m. odgovarja najprve ministerski predsednik grof Taaffe na več interpelacij, mej temi na ono posl. Spinčiča zaradi napadov na hrvatske kmetijske fante v Višnjanu dne 8. decembra. Grof Taaffe opisal je dotični napad kot navadni gostilniški pretep, kar pa v istini ni bilo. Na to nadaljevala se je razprava o dunajskih prometnih predlogah. Posl. dr. Lueger pravi, da nikakor ne gre graditi parnega tramwaya po najlepših delih dunajskega mesta. To bi prouzročalo Dunaju prevelik nemir. Posl. dr. Vašaty trdi, da so predloge o prometnih napravah narejene površno. Govornik nasprotuje dunajskim zahtevam za to, ker je tudi Dunaj sovražen češkemu narodu in niti potrebne češke ljudske šole ne ustanovi. Tudi način, na kateri vlada zahteva take svote, zdi se mu neumesten. Predlagane nove železnice so popolnoma nepotrebne. Ko bi bila levica v opoziciji bi tudi nasprotovala tem predlogam. Vlada pomaga naj raji revnemu ljudstvu na Češkem nego, da meče milijone proč. V Avstriji, pravi končno govornik je sedaj jako slabo gospodarstvo in sedanja večina poslanske zbornice pala bo kmalu z vlado vred. Posl. Schneider razmotrava denarne razmere glede dunajskih prometnih naprav in se tolaži z mislijo, da se bode na prid ljudstva enkrat konfiskovalo tudi židovsko imetje. Ko je še poročevalec odgovarjal na posamezne ugovore se je glasovalo in vladna predloga vsprejela se je neizpremenjeno v drugem branji. — V davkarski odsek voli se mesto posl. Vošnjaka posl. Robič. — Posl. dr. Ferjančič in tovariši interpelujejo pravosodnega ministra zaradi ravnopravnosti slovenščine pri vseh sodiščih, v katerih okoliših prebivajo Slovenci. Povod interpelaciji dalo je c. kr. deželno sodišče ljubljansko, ki je na neko slov. tožbo nemški odgovorilo.

V seji dne 21. t. m. odgovarjajo najprve ministerski predsednik deželni rambovski minister in trgovinski minister na interpelacije. Glede posl. dr. Gregorca interpelacije o sestavi ptujskega okrajnega zastopa pravi grof Taaffe, da se mu ne zli potrebno in tudi ne umestno zadeve nadalje preiskavati in zatrjuje, da je c. kr. namestništvo pravilno postopalo v vseh slučajih. Posl. Spinčič predlaga, da naj se prične razgovor o zadnjem ministrovem odgovoru na njegovo interpelacijo o razmerah isterskih. Predlog se odkloni. Posl. dr. Laginja in tovariši vprašajo ministerskega predsednika zaradi občinskih volitev v Višnjanu. Posl. dr. Gessmann interpeluje zaradi iztiranja pisatelja Jerale iz Gorice. Na to prične se razprava o vravnavi denarne valute. Posl. dr. Laginja nasprotuje upeljavi zlate veljave. Vlada misli, da se bode na ta način blagostanje ljudstva povzdignilo, a to ni res. Tudi Italija, Grško in Portugalsko imajo zlato veljavo, a vender njih gospodarske razmere niso v najboljšem stanju. Naš sedanji denar je dober, le premalo ga je. Denar seveda naj bi se ne porabljal v vojaške namene, temveč obračal naj bi se v gospodarsko blaginjo ljudstva, gradile naj bi se namreč železnice, kanali in regulirale naj bi se reke. Pomisliti je treba, kaj bi bilo v slučajih vojne. Takrat se ne bode vprašalo po zlati veljavi, ampak po ljudeh. Temveč bo teh, tem trdneja bo Avstrija. Treba je torej skrbeti najprve za zadovoljnost ljudstva, kajti le če se bode temu dalo kar mu gre, le takrat mogoče bode se v slučajih vojne sklicevati na njegovo avstrijsko srce in zahtevati od njega, da gre v boj za državo. Posl. Javorski, predsednik poljskega kluba, izjavlja v imenu kluba, da je vravnave valute potrebna in da je tudi čas za njo v sedanjih razmerah ugoden. Vender pa misli poslanec, da se stvar prav

hitro ne bode še rešila, vsaj v tem zasedanju ne, ker treba je vsestranskega pretresovanja tega vprašanja, ako se hočejo varovati splošni državni interesi. Posl. Schlesinger odločno ugovarja vpeljavi zlate denarne vrednosti, ter je vnet za papirnati denar kot narodni denar. Najprej naj se državni dolgovi amortizujejo in potlej naj se prične še-le z regulovanjem valute. Razprava na to preneha. V državni dvorni sod voli se mej 11 člani tudi dr. vitez Tonkli v Gorici. Prošnja zadrškega sodišča, da naj se mu dovoli, da sme zaradi prestopka proti varnosti časti začeti sodno postopati proti posl. Biankiniju, odstopi se imunitetnemu odseku.

V seji dne 23. maja nadaljevala se je razprava o valutnih predlogah. Posl. Plener v imenu svojih somišljenikov izjavlja, da ni principijelno proti uravnavi valute in da je njegova stranka vedno zagovarjala ureditev avstrijskega denarstva, da pa si pridržuje pravico kritikovati predloge in pozneje staviti različne preminjevalne nasvete. Posl. Jax pravi, da ni prepričan o potrebi, uvesti zlato valuto, priznava, da ima finančni minister resno voljo izvršiti reformo valute, da se pa v nekaterih točkah ne more ž njim strinjati. Posl. Schneider je odločno proti predlogi rekoč: doslej dobivali smo za svoj goldinar v inozemstvu skoro 100 kr., če se vpelje pa zlata valuta, jih bomo dobivali samo 84. Posl. Lueger pravi da sovražniki Avstrije nam hočejo usiliti zlato valuto. Ogerska hoče zlate valute, ta je pa naša sovražnica. Govornik razpravlja dalje vprašanje, komu da bi bila zlata valuta po volji Kmetovalec in fabrikant nista za njo in le spekulante poganjajo se za njo. Če se vpelje zlata veljava, se bode primerilo, da bode finančni minister prišel v zadrego in ž njim vsi narodi, kajti kupiti bo treba zlata, to bode pa izpraznilo blagajnice. Poslanec dolžnost je zastopati za blaginjo ljudstva ne pa delovati za žide. Govornik šibal je prav sarkastično vse organe, ki se poganjajo za vpeljavo zlate valute in donelo mu je odobravanje od njegovih somišljenikov. Posl. Biankini dokazuje, da se vlada na hrvatski narod prav nič ne ozira, četudi je ta doprinesel že veliko žrtev za državo. Napisi na denarjih morali bi biti sestavljeni v vseh avstrijskih jezikih. Sicer je govornik zoper predloge.

V seji dne 24. t. m. govoril je nemško-liberalni poslanec Neuwirth odločno proti vladnim predlogam. Govorniku zde se vladne predloge slabe in nevarne, ker njih uspeh ni zagotovljen niti znanstveno niti po izkušnji. Tudi glede nabave zlata za 312. oziroma 183 milijonov se nič gotovega ne ve, ali ga bode dobili ali ne. Sploh zdi se mu vladna predloga umetno narejena in ne po potrebah urejena. Govornik konča z izjavo, da se bode odpovedal mandatu, če bi ne bil govoril v smislu svojih volilcev. Poslanec grof Fries je za predlogo ker zaupa finančnemu ministru. Posl. Kaizl izjavlja v imenu mladočškega kluba, da bodo glasovali proti predlogam, ker so slabe in nevarne in zato ker vladi ne morejo dati zaupnice. Finančni minister dr. Steinbach odgovarja Neuwirthu in hoče njegove trditve ovreči, kar se mu pa nič kaj ne posreči. Razprava se na to prekine. — Posl. Spinčič interpeluje vlado, je-li razveljavila nezakoniti ukrep deželnega odbora isterskega, da ni odgovarjati na interpelacije, stavljene v hrvatskem jeziku in je-li v tem poročala na Najvišjem mestu. Posl. Klun interpeluje deželnobrambnega ministra zaradi naredbe, s katero se je pri Celovškem pešpolku št. 7. odpravila slovenščina kot drugi polkovni jezik.

Hrvatsko. — Volitve se začno 29. t. m. in bodo v petih dneh končane. Vlada je za nalašč razpisala volitve tako hitro, da opozicija ne bode mogla razviti agitacije. Pred razpisom volitev se pa opoziciji shodi niso dovoljevali. Ker se volitvena svoboda krati, je zmerna opozicija sklenila, da se volitve ne udeleži. Volilna borba se bode bila torej le mej vladno in stranko prava. Srbi bodo pri volitvah najbrž podpirali vladno stranko, ker s Starčevićevci iz raznih političnih ozirih hoditi ne morejo.

Ogersko. — Dne 28. t. m. pride na Dunaj deputacija ogerskih Rumunov, da predloži vladarju svoje pritožbe. Deputacija bode štela tisoč osob. Madjari si prizadevajo, da bi preprečili vsprejem te deputacije pri dvoru, ker se bojé, da bi vladar ne izvedel, kako zatirajo nemadjarske narodnosti.

Češko. — Na Češkem Mladočehi sklicujejo shode, na katerih opravičujejo svojo politiko in zlasti obirajo Staročeha. Jezi jih, da iz naroda prihajajo glasi, da bi se vse stranke zjediniše. Mladočehi pa nečejo nobene sprave, temveč hoté nasprotno stranke uničiti.

Bukovina je dobila novega predsednika Kraussa, ki je dosedaj bil policijski predsednik na Dunaji. Deželni glavar pa še ni imenovan. Toliko je gotovo, da prejšnji deželni glavar baron Vasilko ne bode imenovan. Vlada bode baje tudi vplivala, da v deželni odbor pride jeden Rusin.

Italija. — Novo ministerstvo pri svojem nastopu v zbornici menda ne bode razvilo svojega programa temveč, razložilo v kakem denarnem in gospodarskem stanju, da je pri njihovem nastopu država. Pozneje pa, ko bodo stvari bolj urejene bode ministerski predsednik Giolitti razvil svoj program. — Vest, da bi nova vlada nameravala napraviti nove davke ni utemeljena. — Nemškimi listom ni nič po volji okoliščina, da je zaradi vojnih stroškov prišlo do ravno minole ministerske krize in izjavlja se vse vprek bojazen, da Italija svojih dolžnostij kot trozveznica ne bode mogla spolnovati. Od druge strani posebno od Bismarkove stranke se pa svari vsak pritisk na Italijo, da bi ta morala samo zaradi trodržavne zveze napenjati svoje vojne sile.

Francija. — Binkoštno praznike prirede, francoska telovadna društva veliko slavnost v mestu Nancy. Slavnost počastil bode tudi republikanski predsednik Carnot. Ker so pa francoski telovadci poslali vabila k tej slavnosti vsem narodom le Nemcem ne in ker leži mesto Nancy blizu francosko-nemške meje izcimili so Nemci iz te slavnosti veliko demonstracijo, ki se ima vršiti proti Nemčiji in začeli so po vseh svojih glasilih nezaslišano ruvati proti Francozom. Slavnosti vdeleži se tudi nekaj čeških telovadcev. — Pravosodni minister je predložil zbornici načrt zakona, s katerim se imajo poostriiti nekatere določbe tiskovnega zakona. Časopisi, v katerih se bode hujskalo k umoru, tatvinam, ropu, požiganju ali proti varnosti države, bodo se konfiskovali, uredniki pa potegnili v preiskovalni zapor in se bodo kaznovali z ječo do treh mesecev in denarno globo od 100 do 3000 frankov. Vsega tega dosedaj ni bilo. Radikalni listi se temu odločno upirajo. Splošno mnenje je, da se načrt zakona ne bode nespremenjen vzprejel. — Anarhistični čini se še zmirom pojavljajo. Te dni prišla je policija na sled groznemu dejanju, ki bi bil povzročil več strahu in škode, kakor vsi prejšnji atentati. Neki Pariški kanal napolnjen bil je z dinamitom in zahvaliti se je le policiji, ki je zadevi prišla na sled in okornosti zločinca, da se ni zgodila strašna eksplozija.

Rusija. — Ruski car došel je s svojo družino te dni v Kodanj, da se udeleži zlate poroke svojega tasta kralja danskega. — Lakota pustila je v Rusiji strašne nasledke. Več kakor polovica vprežne živine posebno konj je poginilo in še ti kar jih je ostalo, so komaj sposobni za delo. Predno ne bo novine boriti se bodo imeli po nekaterih krajih še zelo za življenje.

Srbija. — Regenta Jovana Rističa zapustili so vsi pristaši in zdaj je popolnoma osamljen. Celo njegovo glasilo „Srpska Nezavisnost“ moralo je zaradi nedostatne podpore prenehati izhajati. Podporniki lista in pristaši njegovi prestopili so vsi v nasprotni tabor Avakumovičev. To je posledica Rističevega rovanja proti kraljici Nataliji. Sedaj išče Ristič zavetja in pomoči pri Pašičevi vladni radikalni stranki, toda tudi tu ne bode dobro došel in radikaleci gledali bodo le na to,

da si bodo izkoristili njegovo moč in veljavo, katero še ima, potem mu bodo pa rekli „Z Bogom“.

Bolgarija. — Dan 23. maja kot narodni praznik sv. Cirila in Metoda aposteljnov bolgarskega naroda, praznoval se je letos posebno slovesno. V Plovdivu, kjer je aposteljnoma posvečena tudi ena cerkev, bil je ta dan posebno veličasten. Svečanostij v Sofiji vdeležili so se vsi ministri, drugi dostojanstveniki in vsa šolska mladež. Metropolit sofijski imel je slovesno službo božjo. Ravnatelj Stojanov in neki dijak proslavljala sta v govorih velike zasluge, katere sta si stekla sv. brata za bolgarski narod. Tudi vojaštvo bilo je pri slavnosti navzoče. Po teh dopoldanskih svečanostih bile so popoldne velike vrtno in ljudske veselice, na večer bila je bakljada po mestu. Mesto je vse v zastavah in posebno okrašeno je poslopje sobranja.

Obrtnija.

Nekaj o lesnih namakah.

(Holzbeizen.)

Mizar rabi lesne namake iz treh vzrokov, namreč 1) da daje svojemu lesu kako poljubno, če tudi ne v prirodi se nahajajočo barvo, 2) da cenim domačim lesom napravi lice dragih, tujezemskih lesov in 3) da naredi gladkemu lesu površje marogasto in plamenasto in tako povzdigne njegovo lepoto. V vseh teh slučajih je v prvi vrsti važna namaka ali barvilna tekočina, s katero napojimo dotični les. Namako rabimo gorko ali pa mrzlo, časih položimo tudi les vanjo in ga kuhamo v njej. Les treba vselej s strguljo osnažiti, potem namočiti in še le pozneje s plovcem (Bimstein) ogladiti. Pri gladenji se pokaže tam pa tam prvotni les, ker se namaka ni dovolj globoko vjedla; zato treba vselej še jedenkrat ali dvakrat namočiti. Nekateri mizarji gladijo z gorko namako namesto z oljem, kar pa ni tolikega priporočila vredno, ker je konečni blesk vedno slabši, nego če brusimo z oljem.

Namaka ne gre posebno globoko ter pobarva lesu samó površino. Tudi so razni lesovi zelo različni glede svojih lastnostij pri namakanju. Vsak les ne sprejme iste namake in se ne more ž njo jednako lepo in trpežno pobarvati. Vzrok temu je razna starost lesa, manjša ali večja gostota, razna kemiška sestava in različna zgradba posamičnih delov. Zato ne smemo pričakovati, da bi se nam posrečilo razne lesove z isto namako in istim postopanjem jednako pobarvati; sploh ni mogoče, za vse slučaje podati vedno veljavnih predpisov, marveč delavec mora z nekim posebnim čutom preudariti in vedeti, kako močna naj bode namaka, katere tvarine je treba več ali manj vzeti, kolikrat naj les zaporedoma namoči itd. Tudi je treba les previdno izbrati. Da posnemamo dragocen tujezemski les, ni še dovolj, ako zadenemo le njegovo barvo, temveč za podlago ji tudi moramo vzeti les, ki ima z dotičnim tujim lesom kolikor mogoče jednako sestavo, posebno, kar se tiče letnic in zrcal. Popolnoma enakomerno se navadno le taki lesovi, ki imajo fino, enakomerno sestavo in le mala zrcala. V tem oziru je